

“İnformatika” kursunda multimedia texnologiyalarından istifadənin effektivliyini artıran pedaqoji şərtlər

Mətanət Mətləb qızı Əhmədova
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
E-mail: ahmedovamn23@gmail.com

Rəyçilər: t.ü.f.d. dos. A.M. Quliyev,
p.ü.f.f. dos. S.S. Həmidov

Açar sözlər: informatika kursu, multimedia texnologiyası, pedaqoji şərtlər

Ключевые слова: курс информатики, мультимедийные технологии, педагогические условия

Key words: computer science course, multimedia technology, pedagogical conditions

Təhsil prosesinə multimedia texnologiyalarının tətbiqi təhsil haqqında məlumat verilməsinin əsas məqamlarından biridir. Günümüzdə multimedia texnologiyası informasiya texnologiyalarının ən dinamik və perspektivli sahələrindən biridir. Bu gün kompüter texnologiyası bir çox şagird və tələbələrin həyatının ayrılmaz hissəsinə çevrilmişdir.

Hal-hazırda pedaqoji kurslarda səs yazma və çoxaltma cihazları (elektron telefonlar, maqnitofonlar, CD pleyerlər), telefon, teleqraf və simsiz rabitə sistemləri, habelə alətləri (telefon, faks aparatları, telefoto printerlər, radio rabitə sistemləri), televiziya, radio yayım sistemləri (televiziya və radio qəbulediciləri, təhsil televiziyası və radioları, DVD pleyerlər), optik və proyeksiya filmi və fotoqrafiya avadanlığı (kameralar, film kameraları, köməkçi proyektorlar, film proyektorları), olduqca geniş istifadə olunur. Ümumiyyətlə, texniki vasitələrə təhsil fəaliyyətlərində səs, mətn, foto və video kimi müxtəlif məlumatlarla işləmək bacarığı daxildir.

Pedaqoji sahədə multimedia texnologiyasının aşağıdakı növləri vardır:

- 1) İnteraktiv lövhə;
- 2) İnteraktiv sorğu sistemi;
- 3) Müxtəlif təhsil proqramları;
- 4) Multimediyaya ekranı;
- 5) Şəbəkə təlim proqramları;
- 6) Təqlid texnologiyaları;
- 7) Diaqnostik komplekslər.

İnteraktiv lövhədən istifadə edərək müntəzəm dərs daha təsirli olur, dərsin dinamikası artır. Bu, ekran şəkillərinin qrafik təsviri üçün daha çox imkanları olan ənənəvi yazı taxtasının bütün xüsusiyyətlərinə malik müasir bir multimedia vasitəsidir; sinifdəki bütün şagirdlərin işini eyni zamanda idarə etməyə və izləməyə imkan verir; İnteraktiv lövhə həndəsi fiqurlar yaratmaq üçün çox sayda alətə sahib olduğu üçün müxtəlif rəsmlər, diaqramlar, qrafiklər hazırlayarkən dərs zamanı vaxta qənaət etməyə də imkan verir. İnteraktiv lövhənin digər bir xüsusiyyəti də, qeyd olunan məlumatları video formatında saxlaya bilmə xüsusiyyətidir.

Multimedia texnologiyalarından istifadənin pedaqoji sahədə faydaları :

1. Pedaqoji fəaliyyət zamanı bilik qavrayışı və şüurun informativ tərəflərini təbliğ etmək;
2. Şagird və tələbələrin öyrənmə motivasiyasının artırılması;
3. İştirakçılar arasında komanda işi və kollektiv bilik bacarıqlarının inkişafı;
4. Şagirdlər arasında öyrənməyə daha dərin bir yanaşmanın inkişaf etdirilməsini və bu

səbəbdən öyrənilən materialın daha dərinə başa düşülməsini təmin etmək.

Bundan əlavə, pedaqoji sistemdə multimedia istifadəsinin üstünlüklərinə aşağıdakılar daxildir: məlumatların inteqrasiyasını təmin etmək; məktəbdə çətin və ya mümkünsüz olan mürəkkəb və ya təhlükəli təcrübələri simulyasiya etmək bacarığı; proseslərin dinamik təsviri sayəsində mücərrəd məlumatların vizuallaşdırılması; mikro və makrokozmların obyektlərini və proseslərini vizuallaşdırmaq; şagirdlərin idrak prosesini və şərtlərini inkişaf etdirmək, öyrənilən materialı geniş təhsil, sosial və tarixi kontekstdə çərçivəyə salmaq və tədris materiallarını tələbələrin şərhilə əlaqələndirmək imkan və s. Multimedia vasitələri həm müəyyən fənn sahələrində, həm də məktəb təhsilinin müxtəlif fənn sahələrinin kəsişməsi prosesini yaxşılaşdırmaq üçün istifadə edilə bilər.

İnformasiya texnologiyası aşağıdakı pedaqoji hədəflərə çatmaq üçün istifadə olunur :

1. Tələbə şəxsiyyətinin inkişafı, onu informasiya cəmiyyətində müstəqil məhsuldar fəaliyyətə hazırlamaq. Buraya daxil olan informasiya inkişafı və ötürülməsi:

- a) reproduktiv fəaliyyət dərəcəsini azaltmaqla yaradıcı düşüncəni inkişaf etdirir;
- b) birgə layihələrin həyata keçirilməsinə əsaslanan ünsiyyət bacarıqlarını inkişaf etdirmək;
- c) çətin vəziyyətdə optimal qərarlar qəbul etmək bacarığının yaradılması (kompüter iş oyunları və təlim proqramları ilə işləyərkən);
- d) informasiya mədəniyyətinin formalaşması, məlumatların işlənməsi bacarığını gücləndirmək (mətn, qrafik və cədvəl redaktorları, yerli və şəbəkə verilənlər bazalarından istifadə etməklə).

2. Müasir cəmiyyəti məlumatlandırmaq sayəsində sosial sifarişin həyata keçirilməsi:

- a) informasiya texnologiyaları sahəsində mütəxəssislərin hazırlanması;
- b) kursantların pedaqoji və informasiya texnologiyaları vasitəsi ilə müstəqil idrak fəaliyyətinə hazırlanması.

3. Təhsil prosesinin bütün səviyyələrinin intensivləşdirilməsi:

- a) informasiya texnologiyalarından istifadə etməklə təhsilin səmərəliliyini və keyfiyyətini artırmaq;
- b) koqnitiv aktivliyi artırmaq üçün stimulların müəyyənləşdirilməsi və istifadəsi;
- c) müxtəlif mövzularda (kompüter modelləşdirmə, yerli və şəbəkə verilənlər bazası) problem həllində müasir hesablama vasitələrindən istifadə edərək fənlərarası əlaqələrin dərinləşdirilməsi.
- d) eyni pedaqoji hədəflər informasiya texnologiyalarının inkişafının əsas istiqamətlərini müəyyənləşdirir.

Multimedia dərslərinin pedaqoji dizaynı:

Pedaqoji dizayn - təlimat materiallarının dizaynı, inkişafı, qiymətləndirilməsi və istifadəsi prosesində effektiv təhsil fəaliyyətləri (tədris və öyrənmə) haqqında məlumatların (prinsiplərin) sistemə gətirilməsidir.

PowerPoint-də bir qayda olaraq yerinə yetirilən çox sayda multimedia mühazirə təqdimatı və elektron tədris vəsaitlərindən çıxarılan hissələrin təhlili olduqca aşağı tədris effektləri göstərir.

Bu cür kurs bələdçiləri yeni tədris formasının xüsusiyyətlərini demək olar ki, bilmirlər. Bu arada, informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının təməl fikirlərinin tətbiqi üçün bir-başına vasitə kimi kurs ən diqqətli inkişafı tələb edir. Müəyyən bir inkişafın effektivliyini göstərən ən yaxşı layihə "litmus" test dərsləridir. Bu həm dizaynın son nəticəsi, həm də son mərhələsidir.

İcra zamanı, müəllimin rolu əhəmiyyətli dərəcədə dəyişir, bu halda o, ilk növbədə şagird-

lərin idrak fəaliyyətinin koordinatoru, təşkilatçısı olur. Mini texnologiyada bir dərs keçmək müəllimin manevr etmə və spontan tədris qabiliyyətinə malik olmadığı anlamına gəlmir.

Məqalənin aktuallığı. Müasir dövrdə multimedia kursu, texniki vasitələrdən, xüsusən də kompüterlərdən istifadəyə əsaslanan bir kursdur. Hal-hazırda dünyanı multimedia vasitələri olmadan təsəvvür etmək qeyri-mümkündür. Demək olar ki, hər bir elmi sahədə multimedianın rolu əvəzsizdir. Bu səbəbdən də mövzu olduqca aktualdır. Bu baxımdan da mövzunun müasir səviyyədə araşdırılması tərəfimizdən olduqca vacib hesab edilir.

Məqalənin elmi yeniliyi. Tədqiqatın əsas elmi yeniliyini aşağıdakı kimi əks etdirə bilərik:

1. Mövzunun konseptual və nəzəri-metodoloji əsasına, müasir vəziyyətinə aydınlıq gətirildi:

a) “İnformatika kursunda multimedia texnologiyalarından istifadənin effektivliyini artıran pedaqoji şərtlər” mövzusunə müəllifin şəxsi yanaşması formalaşdırıldı.

b) mövzuyla bağlı konsepsiya, prinsiplər və təkmilləşdirmə yolları araşdırılmışdır.

Məqalənin praktik əhəmiyyəti və tətbiqi. Tədqiqatın aparılması zamanı əldə olunan nəticələr və qeyd olunmuş təkliflər informatika kursunda multimedia texnologiyalarından istifadənin effektivliyini artıran pedaqoji şərtlərin qiymətləndirilməsinə dair müasir yenilik potensialının qurulması üçün istifadə edilə bilər.

Tədqiqat işinin başlıca müddəələrindən istənilən sektorda multimediyadan istifadəyə dair strategiyaların hazırlanmasında və həyata keçirilməsində istifadə edilə bilər.

Belə ki, mövzudan müəllimlər, bir çox sektorlarda fəaliyyət göstərən şirkət rəhbərləri, habelə tələbə və bu sahəylə maraqlanan digər şəxslər faydalana bilər.

Ədəbiyyat

1.Sandholtz, J. H., Ringstaff, C., & Dwyer, D. C. Teaching with technology: Creating student-centered classrooms. New York: Teachers College Press, 2018, 523 p.

2.<https://bolcheknig.ru/tr/istoriya/multimedia-tehnologii-v-obrazovanii-nauchnye-stati-rol-multimedii-nyh-tehnologii-v-processe-obuche/> - Multimedia texnologiyası, 2021.

3.Ə.M.Abbasov, Z.Z. Bayramov, H.X Quliyev. İqtisadi informasiyanın işlənməsinin kompüter texnologiyası. Bakı, 2018, 555 s.

М.М. Ахмедова

Педагогические условия, повышающие эффективность использования мультимедийных технологий в курсе «Информатике»

Резюме

В статье рассматривается эффективность использования мультимедийных технологий, преимущества современности и др. - упомянуто. Поскольку наш мир уже находится в эпохе ИКТ, для студентов, учеников и учителей очень важно использовать мультимедийные технологии. Правильная организация этого процесса - главное условие педагогического процесса.

Каждое из изменений, происходящих в нашем современном мире, по-разному

влияет на педагогическую систему. В целом роль мультимедийных технологий в формировании системы образования, основанной на правильных, современных методах, очень высока. На этом этапе очень важно, чтобы учителя, а также студенты были осведомлены в этой области и продолжали процесс обучения, используя новые методы.

M.M. Ahmadova

Pedagogical conditions that increase the efficiency of the use of multimedia technologies in the course “Informatics”

Summary

The article discusses the effectiveness of the use of multimedia technologies, the benefits of modern times, etc. - is mentioned. As our world is already in the age of ICT, it is very important for students, pupils and teachers to use multimedia technologies. Proper organization of this process is the main condition of the pedagogical process.

Each of the changes taking place in our modern world has a different impact on the pedagogical system. In general, the role of multimedia technologies in inculcating the education system based on correct, modern methods is very high. At this point, it is very important that teachers, as well as students, are knowledgeable in this area and continue the learning process using new methods.

Redaksiyaya daxil olub: 09.04.2021